

Η άγνοια ως επιλογή λύτρωσης

Ένα μυθιστόρημα για την αλήθεια και την ηθική στη μετά Φράνκο Ισπανία

ΕΤΣΙ ΑΡΧΙΖΕΙ ΤΟ ΚΑΚΟ
Χαβιέρ Μαριάς
μτφρ.: Εφη Γιαννοπούλου,
εκδ. Πατάκη, σελ. 620

Της **ΖΩΗΣ ΚΑΡΑΜΗΤΡΟΥ**

Η σχέση τους, που έγινε γάμος, σπρήχθηκε σε ένα ασυγχώρητο ψέμα. Εκείνος. Γιατί ο σκηνοθέτης Εντουάρντο Μουριέλ, ένας ευφυής, γοητευτικός, κοσμοπολίτης άντρας με αυτοπεποίθηση και στιβαρότητα, ο σύζυγος της αισθησιακής Μπεατρίθ, αγνοούσε την αλήθεια. Μέχρι τη στιγμή της τυχαίας αποκάλυψής. Ένας συζυγικός καβγάς, μια συντησμένη εικόνα ζευγαριού που μαλώνει κι όλα γίνονται θρύψαλα, όταν η Μπεατρίθ, αθέλητα κατά βάθος, ξεστομίζει την αλήθεια, αποκαλύπτει το ψέμα, την αιτία. Το κάνει για να τον πληγώσει. Και το καταφέρνει. Τον πληγώνει τόσο καιρία, τόσο οριστικά και αμετάκλητα, που εκείνος διαλύει τη σχέση τους, καταρακάωνει τον γάμο τους κι εξευτελίζει την ίδια. Την αφήνει θλιμμένη και απαρηγόρητη, να ζητιανεύει το βλέμμα και το χάδι του, να ταπεινώνεται

εκλιπαρώντας την επαναφορά της σχέσης τους.

Ο Μουριέλ θα αποδειχθεί αταλάντευτος, αρνούμενος κάθε προσέγγιση, διαγράφοντας οριστικά ό,τι υπήρξε ως γάμος, χρηματοδοτώντας απλώς την οικογενειακή ζωή, με μόνο κοινό σημείο επαφής την ίδια στέγη. Ζει αντίστοιχα τη ζωή του χωρίς αυτή να περιλαμβάνει τη γυναίκα του. Για τον κοινωνικό τους κύκλο παραμένουν ζευγάρι, καλούν κόσμο στο σπίτι, εμφανίζονται μαζί στις απαραίτητες συναστροφές, χωρίς να αντιμετωπίζουν το διαζύγιο, που ακόμη δεν επιτρέπεται αλλά μοιάζει να είναι μια προοπτική, ως κόθαρση.

1980, Ισπανία, Μαδρίτη. Η χώρα, το κράτος, η κοινωνία, οι άνθρωποι, προσπαθούν να αντιμετωπίσουν τη μετά Φράνκο εποχή. Η δικτατορία πια δεν υπάρχει ως καθεστώς, αλλά σέρνεται ύπουλα και κρυφά στις ζωές των ανθρώπων. Άλλες τις ρήμαξε κυριολεκτικά, αφανίζοντας όποιους αντίσταναν, άλλες τις κατέστρεψε με τα υποχείριά της, εκείνους που την υπηρέτησαν και με βαθιά ανήθικα μέσα σκόρπισαν μονάχα πόνο,

1980, Ισπανία, Μαδρίτη. Η δικτατορία δεν υπάρχει πια ως καθεστώς, αλλά σέρνεται ύπουλα στις ζωές των ανθρώπων...

Αντέχει κανείς να χάσει φίλους, να μάθει την αλήθεια, να ανατρέψει τη ζωή του για χάρη της πραγματικότητας του παρελθόντος;

ευτελισμό, έγκλημα.

Ένας απ' αυτούς είναι και ο γαμπρός Χόρχε βαν Βέκτεν, οικογενειακός φίλος των Μουριέλ, εραστής της Μπεατρίθ. Τον ακολουθούν φήμες τόσο δυσβάσταχτες που όταν ο Μουριέλ τις μαθαίνει, δεν αντέχει να τις διερευνήσει ο ίδιος. Εκεί όμως βοηθά, γραμματέα, έμπιστο, έναν νεαρό δικό του άνθρωπο, τον Χουάν ντε Βέρε. Είναι ο αφηγητής σε όλο το βιβλίο. Ο υπομονετικός, παρατηρητικός, ανυποψίαστος και αφοσιωμένος Ντε Βέρε. Θα ανακαλύψει φριχτά

μυστικά, ένα παρελθόν γεμάτο εκβιασμούς με ποταπά κίνητρα, έναν κόσμο βαθιά διαβρωμένο. Ο κόσμος που ταυτίστηκε με το καθεστώς.

Ο Μαριάς γράφει ένα πολυβιβλίο αφηγημα. Δεν υπάρχει καμία πτυχή της ζωής που να μην την ακουμπά, να μην την αναλύει, να μη στέκεται με διερευνητική κι απορημένη αλλά ατάραχη ματιά μπροστά σε όσα είναι ικανός να κάνει και να ζησει ο άνθρωπος. Το κairio ζήτημα όμως, αυτό που τον ταλανίζει καθώς προσπαθεί να παρουσιάσει ήρωες κι επιλογές, καταστάσεις και συνθήκες, είναι η ηθική. Η αναζήτηση της τιμής στάσης ζωής, στις σχέσεις, στην πολιτική, στην επαγγελματική ζωή. Το ψέμα, η υποκρισία, η εξαπάτηση, η αναζήτηση της αλήθειας, ο ακραίος εκβιασμός και η απογοήτευση, η ελπίδα και η προσηνή, η ματαιώση και η απελπισία, όλα ορίζουν τις σχέ-

σεις των ανθρώπων. Οι δικές τους προσωπικές ιστορίες, καθώς ξετυλίγονται με ακρίβεια, βαδίζουν παράλληλα με την κατάσταση της χώρας στο σύνολό της. Ελάχιστοι χρόνια μετά τον θάνατο του Φράνκο και το παρελθόν στοιχειώνει. Αντέχει κανείς να χάσει φίλους, να μάθει την αλήθεια, να ανατρέψει τη ζωή του για χάρη της πραγματικότητας του παρελθόντος;

Η ελικρίνεια πρέπει άραγε να είναι το μόνο ζητούμενο; Ίσως κάποτε πρέπει κανείς να παραιτηθεί και να μάθει να ζει στην άγνοια, να αρνηθεί να γνωρίζει, να αποφύγει νέους διχασμούς, καινούργιες ατέλειωτες δυστυχίες, να επιτρέψει στη λήθη να γαληνέψει τη σκέψη, την ανάσα, τη ζωή. Να αποδεχθεί ότι η δικαιοσύνη σε εθνικό, συλλογικό επίπεδο δεν μπορεί να υπάρξει γιατί τη φοβίζεται το μέγεθος, την υπερβαίνει η υπεραφθονία, την αναστέλλει η ποσότητα. Διλήμματα

Ο Χαβιέρ Μαριάς γράφει ένα πολυβιβλίο αφηγημα. Δεν υπάρχει καμία πτυχή της ζωής που να μην την ακουμπά.

που ταλανίζουν και οριοθετούν τη συνείδηση αφήνουν μετέωρα ερωτήματα, κάνουν την επιλογή οδυνηρή. «Έτσι αρχίζει το κακό και το χειρότερο μένει πίσω», λέει ο Αμετ στο έργο του Σαίξπηρ «Ιούλιος Καίσαρας». Εκεί ήδη πει «πρέπει να είμαι σκληρός για να είμαι καλός».

Να δεχόμαστε το κακό όχι περιμένοντας το χειρότερο, αλλά αφήνοντας το πίσω μας πια, λησμονημένο και ανίσχυρο. Αυτή είναι και η επιλογή του Μουριέλ, που λυτρωτικά επέλεγε την άγνοια και τη σωπή για όσα πληγώνουν και καταστρέφουν. Μέσα στη σκληρότητα των αισθημάτων που γεννιούνται όταν το κακό, το ανήθικο κυριαρχούν, ψπλαφούμε και τα σημάδια της συγχώρεσης, της έγνοιας, της τρυφερότητας που μπορεί να μη γίνονται αγάπη, αλλά εκδηλώνονται για να καθησυχάσουν, να γαληνέψουν, να επαναφέρουν την κομμένη ανάσα. Να μην αφήσουν τη στέρωση να φέρει την απελπισία και τον θάνατο, το χειρότερο. Μα να τιθασειύσουν το κακό, να επιτρέψουν τον θρίαμβο της ζωής.